Nr. 3. *Braşov*, 1 (13) Maiŭ 1887. **Anul II.**

ŞCÓLA ŞI FAMILIA

FÓIĂ PENTRU PĂRINŢĬ ŞI ÎNVĔŢĂTORĬ.

ESE DE DOUĔ ORĬ PE LUNĂ.

Redactorĭ: ***Ioan Popea*** *şi* ***Andreiŭ Bârseanu.***

Abonamentul: Pentru **Austro-Ungaria** pe an 3 fl.; pe $^1/_2$ an 1 fl. 60 cr.; pe $^1/_4$ an 1 fl. — Pentru **România** pe an 10 leĭ; pe $^1/_2$ an 5 leĭ.

Abonamentele sĕ fac la administratorul foiĭ **Ión Dariu**, în Braşov. — Manuscriptele sĕ trimit unuia dintre redactorĭ tot în Braşov.

Cuprinsul: In aer liber! — Copiiĭ încă se fac odată ómenĭ marĭ. — Din convorbirile uneĭ mame. - Afacerile şcolare în sinodul archidiecesan din Sibiiŭ. — Cântece de primăvară. — Bibliografie. — Diverse.

In aer liber!

Primăvara cea verdie
Cu cosiţa aurie
Mĭ-a sosit voios în ţară,
Drăguliţa primăvară!....

Alecsandri.

Când bĕtrâna iarnă este învinsă, când întrégă natura sĕ pĕtrunde de o nouă viaţă, când lunca sĕ împodobesce cu drăgălaşe florĭ şi cu iarbă verde şi móle ca mătasea, când prin codrul desamorţit sĕ aud din noŭ voióse ciripirĭ, ĕră sórele străluce falnic pe un cer limpede ca lacrima şi albastru ca cel maĭ frumos safir, pieptul omenesc este cuprins de un dulce neastêmpĕr, speranţa şi dorinţa de viaţă străbat învingĕtóre chiar şi în inimile de jumĕtate amorţite.

Mic şi mare, tênĕr şi bĕtrân, cu toţiĭ sĕ grăbesc a părăsí întunecósele locuinţe, şi a eşí afară, sub cerul liber, în marea casă a luĭ Dumneḑeu, plină de o fermecătóre lumină şi de o dulce căldură. Chiar şi moşnégul gârbovit de gréua povară a anilor, sĕ tĕrĕsce, sprijinit de cârja sa, până afară pe prispă, séŭ pe laviţa din fruntea caseĭ, ĕră pruncul din faşă, purtat cu îngrijire în braţele mameĭ sale, surîde vesel, şi cu mânuşiţele-ĭ drăgălaşe caută să prindă mândrele raḑe, ce desmiardă obrajiĭ sĕĭ de trandafir.

„Afară, afară cu toţii, ca să admiraţi comorile de frumuseţi ale bunei naturi şi să vă bucuraţi de bogatele daruri ale primăverei!“, să pare, că ḑice un tainic glas în pieptul nostru, şi fiecare să grăbesce să dea ascultare acestui glas, fiecare se grăbesce a lua parte la serbarea reîntórcerei încântătórei fecióre „cu cosiţa aurie“, după cum o numesce poetul.

Şi pe când o lume întrégă serbéză şi să bucură, pe când fericirea străluce în ochii fiecărei făpturi stăpâne pe capul său şi pe voinţa sa, pe atunci în cele mai multe locuri într'o casă adese-ori nu tocmai atrăgétóre, într'o casă de multe-ori puţin luminósă, cu grinḑile aşeḑate aşa de jos, încât îţi pare, că acum, acum să vor dărîma şi te vor striví sub greutatea lor, o cétă de vre-o cinci-ḑeci, şese-ḑeci de copíi şi de copile şed îndesuiţi, în tocmai ca sardinele într'o cutie, pe nisce bănci învechite şi înegrite, şi aruncă din când în când duióse căutături spre feréstra plină de praf, prin care să zăresce un petec albastru din luminósa şi nemărginita boltă a ceruluí.

Sêrmane fiinţe!... Ce aţi păcătuit voi, ca să fiţi lipsite de libertatea vóstră; ce aţi păcătuit, ca să fiţi înlănţuite în partea cea mai frumósă a ḑilei, în tocmai ca robii osîndiţi la galere, de nisce scânduri tocite şi prăfuite?....

Mai încet!, mi să va ḑice; aicea este şcólă, aceştia sûnt şcolari şi şcolăriţe, temelile lumei viitóre, cari să înarméză cu cunoscinţele de lipsă pentru lupta cea mare şi grea, ce se numesce viaţă.

Dar óre numai în şcólă să póte face acéstă înarmare, numai între păreţii afumaţi şi împrăfoşaţi ai ei să póte câştiga învăţătura, acéstă comóră, din care avem să ne ajutam în întrégă viaţa nóstră?

Negreşit, că nu; va trebúi să recunóscă orí şi cine. Invăţătura să póte împărtăşí tot aşa de bine, şi încă cu mult mai bine, afară, sub cerul liber, din uriaşa carte a naturei, ale căreí nenumărate paginí sûnt pline de preceptele cele mai adênci şi mai folositóre.

Adevĕrul acesta nu va fi combătut de nimenea, şi cu atât mai puţin de aceia, carĭ sûnt însărcinaţĭ cu crescerea tinerimeĭ, dară cu tóte acestea de câte orĭ sĕ pune el în aplicare, de câte orĭ învĕţăceiĭ sûnt conduşĭ la isvorul cel mai curat al sciinţeĭ, la isvorul, ce nu va seca nicĭ odinióră?

Cu toţiĭ trebue să recunóscem, că rar de tot, cu mult mai rar, de cum ar trebuí să sĕ întêmple.

Causa de bună sémă nu póte fí alta, decât lăsătórea fire omenéscă, care de multe-orĭ trece cu vederea chiar şi lucrurile cele mai însemnate, şi care, preocupată de moment, de multe-orĭ dă uitărĭĭ chiar şi principiile cele mai sfinte, chiar şi îndatoririle cele mai de căpetenie.

In chipul acesta sĕ face o mare greşală în educaţiunea şcolară; atenţiunea elevuluĭ sĕ depărtéză dela calea sa naturală şi totodată puterile luĭ sufletescĭ perd tot mai mult din prospeţimea lor.

De acéstă greşală să căutăm a ne ferí cât sĕ póte de mult.

De câte orĭ ne este cu putinţă, să liberăm pe şcolarĭĭ noştri din năduşitorul aer de clasă şi să-ĭ conducem afară, pe délurile înverdite, séŭ pe câmpia plină de sĕmĕnăturĭ, unde să continuăm şi să întărim instrucţiunea împărtăşită în clasă. Aicea în aer liber, în mijlocul naturel viĭ, sĕ póte face adevĕrata intuiţiune; aicea deosebitele lucrurĭ sĕ pot asemăna şi sĕ pot urmărí în tóte desvoltările lor.

„Uitaţi-vĕ, copiĭ, la planta acésta; vedeţi ce formă are ea, din ce părţĭ minunate este alcătuită şi cum sĕ desvóltă din ḑi în ḑi tot mai mult.... Uitaţi-vĕ la fluturele acesta, la gândacul acesta, şi vedeţĭ, cât de gingaş e trupşorul luĭ, cum îĭ sûnt aşeḑate aripiórele şi câte sûnt la numĕr picioruşele, cu care ne apasă la deget, ca să pótă scăpa din mâna nóstră. . . . Auḑiţĭ voĭ drăgălaşa cântare a păsĕreleĭ de pe ramura aceluĭ măceş încărcat de florĭ?

Sciți voi, cum se numesce aceea păsărică, și cum sûnt ouĕle ei? Mai audit-ați voi vre o dată o pasĕre, care să fi cântat așa de frumos ca acésta?.... Dar colo, după acele déluri, vedeți voi un vîrf înalt și stâncos, ce pare că atinge frumósa albăstrime a cerului? Cum se numesce muntele, de care se ține acel vêrf, și în ce parte se află el dela noi?.... Și acum, după ce ați vĕdut aceste tóte, sciți voi cine este ziditorul lor și cine vĕ dă vouĕ putere, ca să vĕ puteți bucura de ele?“ ...

O asemenea lecțiune este plină de viață, se preface la moment în carne și în sânge, și nu obosesce aprópe întru nimic spiritele copíilor. Ceea-ce în școlă nu veĭ puté face, să sĕ înțelégă cum sĕ cade, într'o oră întrégă, în natura liberă, sub cerul liber sĕ va întipări în sufletele școlarilor tĕĭ în câte-va clipite.

Dar pe lângă câștigul acesta intelectual, eleviĭ tĕĭ vor câștiga fórte mult și în privința desvoltăreĭ lor trupescĭ. Fețele lor nu vor maĭ fi gălbejite, cí roșiĭ ca bujorul; plumânile și piepturile lor sĕ vor mări, mușchiĭ lor sĕ vor întări, și astfel veĭ avé tot-déuna împrejurul tĕŭ o cétă veselă și plină de viață, nisce copíĭ, la carĭ cu drag veĭ puté să privescĭ.

Sĕ înțelege, că spre scopul acesta pe lângă lecțiunile, ce le veĭ ține afară, sub cerul liber, veĭ întocmí și câte-va jocurĭ potrivite pentru băieții și băietele, ce te însoțesc, și când veĭ porní spre casă, iĭ veĭ pune să întoneze cu toțiĭ un cântec vesel, pe care l'aĭ învĕțat cu eĭ maĭ înainte. —

Și să nu sĕ créda, că asemenea escursiunĭ, asemenea lecțiunĭ și preumblărĭ sûnt de lipsă numaĭ pentru copíiĭ din orașe, unde aerul este maĭ puțin curat și unde mâna omenéscă a alungat natura neinfluințată în depărtărĭ de multe orĭ destul de marĭ. Nu, ele sûnt tot așa de lipsă și pentru copíiĭ țĕranilor noștri, aĭ sătenilor noștri, carĭ trebue deprinși din vêrsta cea maĭ fragedă a nu priví natura numaĭ ca pe o vacă de muls, ci în prima linie a

vedé într'ênsa pe marea și buna nóstră învĕțătóre și povĕțuitóre.

In aer liber! așa-dară, de câte-orĭ ne iartă împrejurările, și să fim siguri, că de câte-orĭ vom întocmí vre-o escursiune ca cele amintite în rêndurile de maĭ sus, vom face un bine școlarilor noștri, ér' nouĕ o mare ușurință.

A. Bârseanu.

Copiiĭ încă sĕ fac odată ómenĭ marĭ.

Cuvênt rostit de părintele Vasile Voina în biserica Sf. Nicolae din Brașov.

În istoria vieței luĭ Isus aflăm o mulțime de espresiunĭ, care sĕ reduc la pruncĭ, și care ne arată cu ce ochĭ îĭ privia el, și cum cerea ca să fie priviți și de alțiĭ.

„Lăsați pruncii să vină la mine, că a unora ca acestora e împĕrăția cerurilor!“ „Cine primesce pe unul din acești maĭ micĭ, pe mine mĕ primesce!“ „Cine va face vre un rĕŭ la unul din acești micĭ, maĭ bine ar fí luĭ să'și lege de gât o pétră de móră, și să sé arunce în mare, unde va fí maĭ adâncă!“

Tóte aceste espresiunĭ ale luĭ Isus ne arată, că copiiĭ în ochiĭ luĭ aveaŭ un mare preț, și că cu deosebire pentru viitor îșĭ promitea mult dela eĭ, dacă vor fí crescuți și învĕțați, după cum sĕ cuvine.

El privia pe pruncĭ ca pe sîmburele de sĕmênță, carele avea să transplanteze și maĭ departe împĕrăția creștinéscă, și cugeta, că aceștia sĕ vor face cu timpul maĭ buniĭ și maĭ vrednicĭ creștinĭ, decât cum eraŭ ceĭ crescuțĭ.

Isus scia bine, că e greu să scoțĭ pe ómenii crescuțĭ din ideile, credințele și obiceiurile, cu care aŭ îmbĕtrânit, și că e cu mult maĭ ușor să înfluințezĭ asupra minții și inimeĭ celor micĭ, ale cărora suflete sûnt ca céra ca móle, pe care ușor poțĭ imprima orĭ ce; scia maĭ departe, că precum cel crescut ținea cu tărie la convingerile lui, tot astfel va ținé și cel mic, când va fí mare, la impresiunile, ce și le-a câștigat în copilărie.

Pentru aceea Isus nu sĕ descuraja, când vedea, că învĕțăturile luĭ nu aveaŭ mare trecere la ceĭ marĭ, căcĭ îșĭ cugeta: Ceea-ce nu succede la ceĭ marĭ, va succede la ceĭ micĭ, și când vor cresce aceștia, sĕ va întêmpla aceea,

ce prin părinții lor nu s'a putut întêmpla. Isus așadară în pruncii ce i se aduceaŭ, saŭ veniaŭ la el, nu vedea numaĭ pe copíii ceĭ micĭ și fără nicĭ o însemnătate, cum eraŭ atuncĭ, ci el vedea în eĭ pe bărbații, carĭ aveaŭ să formeze némul omenesc viitor; căcĭ scia, că *copíii încă trebue să se facă ómenĭ marĭ.*

I.

Da într'adevĕr din copíĭ încă trebue să se facă ómenĭ marĭ. Din pruncĭ se vor face la timpul sĕŭ bărbațĭ și părinți de familie, din copile femeĭ și mame de familie. Ceea-ce astădĭ e lumea cea mică, va fí odată lumea mare, și în copíĭ, ce-ĭ vedem astădĭ înaintea nóstră, vedem totdeodată și generațiunea viitóre, care va ocupa locul celeĭ de adĭ și va umplé golul, ce va remâné după generațiunea de adĭ. Uitându-ne la copíĭ de adĭ, trebue să dicem: aceștia vor fí viitoriĭ cetățeni, ale lor vor fí odată casele nóstre, pămênturile nóstre, cu un cuvênt tot ce numim al nostru. Din eĭ se vor face odată preoți, învĕțătorĭ, neguțătorĭ, meseriași, muncitorĭ ș. a., cu un cuvênt ceea-ce noĭ sûntem adĭ, vor fí odată copíĭ noștri.

Atâta putem scí, dar carĭ și câți din eĭ vor trăí, ca să se facă ómenĭ marĭ, asta nu o putem scí.

Din copíĭ se fac ómenĭ marĭ, și prea adese-orĭ astfel de ómenĭ, cum noĭ nicĭ n'am fí creḑut.

În lume sûnt ómenĭ marĭ și ómenĭ micĭ, după posiția, ce o ocupă în societate. Copilul de adĭ, carele după nascerea luĭ, după împrejurările în care trăesce, e nebăgat în sémă, póte să se facă un om însemnat, vĕḑut, avut séŭ învĕțat. Toți ómenii marĭ aŭ fost maĭ întâiŭ copíĭ, și prea adesea lumea nu se aștepta, ca să iasă din eĭ ceeace a eșit. Și precum s'a întêmplat cu eĭ, tot asemenea se póte întêmpla cu aceia, carĭ adĭ sûnt copíĭ. Veḑĭ bine, că nu se vor face din toți ómenĭ marĭ, dar de bună sémă se vor afla unii între eĭ, carĭ vor fí ceva maĭ mult ca ceĭlalți, din carĭ va esí ceva maĭ deosebit ca din alțiĭ, și póte că nu aceia, carĭ sûnt din o familie maĭ bună séŭ maĭ alésă, ci chiar aceia, despre carĭ nicĭ nu ne-am fí temut.

Câte odată putem chiar conchide din însușirile copíilor, ce are să iasă din eĭ, dar de fórte multe orĭ te surprind, te pun în mirare întêmplările sorții.

Când fiica lui Faraon a găsit pe *Moise* aruncat pe Nil, de bună sémă, că nimeni n'ar fi gândit, că acest copil găsit va devení odată un om așa de mare. Când pruncul *David* păscea turmele sale și se ocupa cu aruncatul cu prașția, nimeni n'ar fi cugetat, că aceea prașție îi va pregăti calea către tron, și că dintr'un păstor se va face un rege atât de puternic.

Din copíi se fac ómeni mari, și precum cresc ei trupesce, tot astfel cresc cu ei și însușirile lor sufletesci, aplecările, obiceiurile, facultățile lor, și cam de ordinar cu ce se învață omul la tinerețe, face și la bătrânețe.

E adevărat, că nu totdeauna ceea-ce observi la copíi, se păstrézá și pentru bătrânețe, căci pot veni împrejurări, cari să'l facă pe copil să ia alt drum, dar cam de regulă basa, temelia, remâne aceeași, de și forma din afară e schimbată.

Ca bărbați e adevărat, că ne ocupăm cu alt ceva, cu alte lucruri, decât cum ne ocupam ca copíi; dar modul și chipul, cum ne ocupăm, rémâne același și în mare ca și în mic.

Din copíi, pe cari îi vedi, că cu jucăríile lor, cu tóte lucrurile lor observă o bună rênduială, cam de ordinar es bărbați, cari vor fi cu rênduiala în afacerile lor.

Din copíi, pe cari îi vedi, că în jocurile lor cu alți copíi, le place să poruncéscă, să stea tot în frunte, vor eși cam de ordinar bărbați, cărora în cercul, unde se învêrtesc, le va plăcé, ca ei să dicteze, să dea sfaturi, să fie cei dintâi.

Din acei copíi, pe cari îi vedi de mici, că le place să se târguiască, să cumpere, să schimbe, vor eși mai târdiu ómeni cu talent la afaceri negustătorești.

Și astfel e cu tóte însușirile; cresc și ele cu copíii și îl însoțesc pe copil, până ce devine bărbat.

II.

Așadară, dacă copíii încă se fac ómeni mari, urméză mai întâiu, că nu trebue să-i desconsiderăm, ci din contră *să fim cu mare băgare de sémă la tóte faptele lor.*

„Sûnt copíi!," audi de multe ori dicêndu-se, și prin acésta ți se dă să înțelegi, că nu trebue să pui mare preț pe ceea ce vorbesc, pe ceea ce fac copíii. „Sûnt copíi!," audi

ḑicêndu-se, când cineva voesce să desvinovățéscă faptele, vorbele rele ale copíilor. Da, sûnt copíi, dar din copíi sĕ fac ómenĭ marĭ, și când vor avé ca bărbați aceste greșelĭ, cu ce le vom desvinovăți?

Saŭ crede cine-va, că aceste greșelĭ, aceste rele apucăturĭ sĕ vor perde ele de ele, când vor cresce copíiĭ? . . De bună sémă că nu, ci din contră cu cât cresc copíiĭ, vor cresce și ele.

Copíiĭ de astăḑĭ vor fí odată concetățenĭ cu noĭ. Dacă eĭ ca copíi aŭ apucăturĭ rele: sûnt lenești și risipitorĭ, iubitorĭ de cértă, fără inimă, pismătăreți, lacomĭ ș. a., ce fel de cetățenĭ, de tați, de mame de familie, de vecinĭ, de prietinĭ vom avé în eĭ mâne poimâne, când vor fí și eĭ marĭ?

Căcĭ greșelile acestea, însușirile acestea cresc cu eĭ, și după cum am spus maĭ înainte, ce învață omul la tinerețe, face și la bĕtrânețe.

Precum însă nu trebue să perdem din vedere însușirile rele, tot astfel trebue să fim cu luare aminte la însușirile cele bune ale copíilor. Pe acestea trebue să le îngrijim, să le cultivăm chiar ca pe un pom tênĕr, de soiŭ bun, care face póme nobile.

Sûnt mulți, carĭ nu vor să bage în sémă bunele însușirĭ și aplecărĭ ale copiilor, pe când ar trebuí să aibă și asupra acestora mare grijă, căcĭ ele sûnt nisce semne ale provedinței, prin care sûntem făcuți băgătorĭ de sémă, că ce trebue și ce putem face din copíiĭ noștri. Luând aceste semne în considerare, atuncĭ de bună sémă vom face din copíiĭ noștri ómenĭ maĭ vrednicĭ, decât când la crescerea lor n'am lua în considerare aplecările lor, ci am dispune de eĭ după placul nostru.

Cu multă băgare de sémă trebue să fim și *la faptele și vorbele nóstre în fața copíilor;* să nu ținem pe copíiĭ, carĭ ne privesc faptele și ne ascultă vorbele, ca pe n sce martorĭ fără nicĭ o însemnătate. Să ne păzim ca de foc, ca copíiĭ să nu auḑă și să nu vaḑă lucrurĭ, ce ar trebuí să le rĕmână necunoscute.

„Ia séma, că te aud copíiĭ!“ auḑĭ ḑicênd pe cine-va, când vre unul vorbesce nisce vorbe, pe care n'ar trebuí să le auḑă copíiĭ. „Aș!“ rĕspunde altul. „Sûnt copíi; ce pricep eĭ?“, și nu sĕ sfiesce a continua cu astfel de

vorbe. Copilul însă le aude, începe a le pricepe, și sfîrsesce prin a le învĕța.

„D-ḑeŭ să ne ierte!“ auḑi ḑicênd pe alțiĭ. „Vorbim vorbe rele, vorbe urîte; dar ce să facem? . . . Avem copiĭ, carĭ ne nĕcăjesc; sûntem siliți să vorbim vorbe rele!“

Dar tocmaĭ fiind-că aĭ copiĭ, trebue să te păzescĭ de vorbe rele, căcĭ copilul nimic nu învață maĭ ușor, decât ce-ĭ rĕŭ; își însușesce vorbele rele, și prin acésta sĕ sĕlbătăcesce, și mâne-poimâne, când îĭ maĭ aruncĭ vorbe rele, îți rĕspunde și el cu asemenea vorbe.

„N'a avut parte de copiĭ buni!“ istorisesce altul. „Audĭ, că'și înjură părinții, ba chĭar a sărit să-ĭ bată!“ Sûnt ticăloși astfel de copiĭ, dar totodată și nefericiți, căcĭ să ne întrebăm: da ă aveaŭ o crescere maĭ bună, făceaŭ eĭ óre astfel de lucrurĭ?

Să ne închipuim o familie, al cărei cap, din nenorocire, nu e la înălțimea chemăreĭ sale.

Deprins la o viață destrăbălată, tatăl de familie nu'și împlinesce datoria. Ceea-ce câștigă, risipesce cu ușurință, de óre-ce e dat, de pildă, bĕutureĭ. Soția luĭ îl aștéptă séra, ca să aducă pâne copiilor, ér' el în loc de pâne vine cu capul plin. Femeia începe a plânge, a sĕ văera, ér' bărbatul începe să înjure cerul și pământul. In cele maĭ multe casurĭ cérta sĕ sfîrșesce cu bătaie.

Bieții copiĭ le vĕd tóte acestea și staŭ ghemuiți de frică. Plâng și scot strigăte de durere, când o vĕd pe mama lor bătută. Dară de câte orĭ nu auḑim, că n'a fost de ajuns bătaia, ci biata femeie a fost silită să fugă din casă în mijlocul ierneĭ cu copiiĭ în brațe, și să pândéscă la feréstră, tremurând de frig cu copiĭ cu tot, — căcĭ în spaima eĭ nicĭ n'a maĭ avut timp să-ĭ îmbrace — și numaĭ după-ce a adormit bărbatul, să cuteze să între în casă.

Astfel de scene sĕ repetéză din nenorocire destul de des. Biata femeie se plânge necontenit pe sine, dar maĭ mult își plânge copiiĭ, și de multe orĭ, când îĭ drăgostesce după o astfel de scenă, ca să le maĭ trécă spaima, ḑice în auḑul lor: „Săracĭ copiĭ! . . . Maĭ bine era să nu vĕ fi născut, decât să aveți un astfel de tată ticălos!“

Sub astfel de impresiuni cresc copiiĭ marĭ. Tatăl lor nu le ḑice nicĭ o vorbă bună, ci numaĭ rele, căcĭ privesce în eĭ o sarcină; copiiĭ pe de altă parte vĕd în părintele lor un tiran.

Şi apoĭ să ne mirăm, când audim întêmplărĭ ca cele amintite maĭ 'nainte, când copíiĭ s'aŭ purtat rĕŭ faţă de părinţiĭ lor, le-aŭ dis vorbe rele, séŭ chĭar aŭ cutezat să ridice mâna asupra lor?

Fie plântată în inima copíilor dragostea către părinţĭ cât de tare, tot părinţiĭ o pot scóte prin purtarea lor cu rădĕcină cu tot.

O mulţime de astfel de pilde s'ar puté aduce, din care sĕ vede, că décă aŭ eşit copíiĭ rĕĭ, pricina de căpetenie o pórtă părinţiĭ, căcĭ copíiĭ n'aŭ putut să înveţe dela eĭ nimica bun.

Faţă de copíiĭ strĕinĭ încă trebue să ne purtăm cu bunăvoinţă şi cu cruţare. Timpul, ce ne desparte de copíiĭ de astădĭ, iute trece, şi pe copíiĭ de adĭ, mâne-poimâne îĭ vedem cetăţenĭ ca şi noĭ, ne întâlnim cu eĭ preste tot locul în viaţa nóstră, avem de a face cu eĭ. Şi mulţĭ din aceştĭ copíĭ pot devení ómenĭ cu posiţie maĭ înaltă decât noĭ. Ce mângâere va fĭ pentru noĭ, când ne vom aduce aminte, că pe acest bărbat, când era copil, l'am tractat bine; şi ce ruşine ne va fĭ, când ne vom aduce aminte, că din contră am tractat rĕŭ cu el?

Aşa-dară *băgătorĭ de sémă să fim asupra copíilor, atât la faptele şi aplicările lor, precum şi la faptele şi vorbele nóstre faţă cu eĭ.* Dacă vom îndrepta ce-ĭ rĕŭ în eĭ, şi vom nutrí ce-ĭ bun, atuncĭ plângerea generală, că *lumea sĕ face tot maĭ rea,* va înceta; căcĭ la stricarea lumeĭ viitóre în cele maĭ multe casurĭ, noĭ ceĭ crescuţĭ sûntem pricina, căcĭ lăsăm, ca copíiĭ nostri să sĕ facă maĭ rĕĭ, şi nu căutăm să nutrim, să desvoltăm însuşirile lor bune, aplecările, ce le-a sădit Dumneḑeŭ în frageda lor inimă!

Din convorbirile unei mame*).

I. Respectul față de biserică.

Nu vin să vĕ țin o conferință ca acelea ale doctorului Felix**), amicii mei: Așa ceva nu mĭ-aș permite. Am cerut numaĭ dela directorul vostru permisiunea de a vorbí câte odată cu voĭ, ca cu copíiĭ mei, căcĭ aicĭ vĕ consider pe toțĭ ca pe aĭ mei; și dacă câte odată v'am părut aspră, m'am arĕtat astfel numaĭ în interesul vostru. Credeți-mĕ, că mĭ-ar fí mult maĭ ușor și maĭ plăcut de a'mĭ atrage iubirea vóstră, iertându-vĕ tóte greșelile; însă voĭ sciți bine, că mamele, care își rĕsfață copíiĭ, îĭ iubesc tare, fără îndoială, dar îĭ iubesc într'un mod nepotrivit, pregătindu-le prin acésta o viață plină de desamăgirĭ.

Am dorit, să vĕ vorbesc din când în când despre educațiune și morală, pentru-că aceste ramure sûnt prea neîngrijite în școle.

Intr'adevĕr, copíiĭ mei, am puté împărți pe om în treĭ părți maĭ: în corp saŭ materie, în spirit saŭ inteligență și în inimă saŭ sentiment.

Ceĭ vechĭ aŭ înțeles acésta înaintea nóstră. Dând tótă autoritatea celor bĕtrânĭ, eĭ deprindeaŭ tinerimea de timpuriŭ a urma sfaturile și esemplele celor maĭ cu esperiență.

Voĭ sciți de asemenea, ce rol însemnat li sĕ da esercițiilor corporale la Grecĭ și la Romanĭ; instructoriĭ noștri în tóte privințele. Nu vĕ voiŭ reamintí tóte jocurile întocmite de eĭ pentru de a face să sĕ prețuiéscă puterea, agilitatea, iuțéla în alergărĭ etc.

Aceste jocurĭ, care eraŭ adevĕrate sĕrbătorĭ naționale, eraŭ puse sub protecțiunea ḑeilor; și după cum vedeți, ómenii sciaŭ de

*) Traducem câte-va părți din scrierea »*Simples causeries d'une mère*« de »*Kiajna*«, despre care am amintit în numĕrul dintâiŭ al acestei foĭ. Nu ne îndoim, că ele vor interesa, maĭ cu sémă prin modul lor de tractare, pe cetitoriĭ și cu deosebire pe cetitórele nóstre. Scrierea, despre care e vorba, este precedată de următórele rênduri:

Elevilor dela liceul Sf. George!

Dedicându-vĕ acéstă mică colecțiune, amicii mei, nu fac alt-ceva, decât vĕ reînapoiez aceea ce este al vostru. Interesul, ce'l am față cu voĭ, mĭ-a dat idea acestor micĭ convorbirĭ. Eŭ puține sciŭ, copíiĭ mei, eŭ nu sciŭ maĭ nimic, fiind-că nu cunosc nicĭ pedagogia, nicĭ prosodia, nicĭ arta de a vorbí, și nicĭ arta de a scrie; dar voĭ sûnteți camerazii fiilor mei, și v'am vorbit ca însuși copiilor mei. Primiți dar aceea ce este al vostru, éră familile vóstre să fie indulgente față cu mine! **Red.**

**) D-rul *Felix* este un distins profesor la facultatea de medicină din Bucurescĭ și totodată membru al Academieĭ române.

pe atunci, că trebue un corp sănĕtos pentru de a adăpostí un spirit sănĕtos.

Aceia dintre voĭ, carĭ sciŭ latinesce, ar ḑice: *Mens sana in corpore sano.*

Cu cât câmpul cunoscinţelor devenì maĭ întins, preocupaţiunea de a îndopa pe copiĭ cu sciinţă devenì asemenea atât de mare, încât absorbì tótă îngrijirea necesară desvoltării corporale şi morale.

O reacţiune sĕ face în timpul de faţă: nu numaĭ că gimnastica şi scrima sĕ bucură din noŭ de privilegiile de maĭ 'nainte în şcólă, dar vedem, că cursurĭ de hygienă înlesnesc acuma pe fiecare a înconjura causele fórte multor bóle.

Remâne partea morală, inima, de care nu ne ocupăm, pot ḑice, de loc, póte că din causă, că sĕ lasă acéstă sarcină în grija familieĭ.

Dară voĭ nu sûnteţĭ împreună cu părinţiĭ voştri, decât fórte puţin.

Eĭ înşişĭ nu maĭ aŭ obiceiul de a cití în inima vóstră ca într'o carte deschisă, şi cine scie, dacă nu trec de multe orĭ cu vederea greşelile vóstre, pentru ca să nu vĕ dojenéscă puţinele ḑile, pe care le petreceţĭ în sînul familieĭ vóstre!

Voiŭ căuta aşadară, copiiĭ meĭ, de a vĕ întreţiné prin convorbirĭ familiare despre diferite puncte, care fac parte din educaţiune şi din morala adevĕrată, pentru ca inima vóstră să sĕ desvólte deodată cu spiritul vostru.

Grădinarul ia un mărăcine pentru de a altoí rosele sale cele maĭ frumóse. Voiŭ încerca de a face şi eŭ ca el, miciĭ meĭ măceşĭ, pentru ca să deveniţĭ podóba familiilor vóstre şi maĭ târḑiŭ, póte, mândria ţĕreĭ vóstre.

Astăḑĭ voiŭ da rênd unuĭ sentiment, care este aşa ḑicênd tatăl tuturor celorlalte.

Respectul.

Respectul este un prinos, pe care îl aducem noĭ superiorităţiĭ altuia.

Cine este maĭ presus decât toţĭ în acéstă lume?

— Aţĭ spus'o: Este Dumneḑeŭ.

Incepem aşadară cu respectul ce'l datorăm luĭ Dumneḑeŭ, preotuluĭ, ca servitorul sĕŭ pe pământ, şi bisericeĭ.

De când lumea e lume, omul a simţit trebuinţa de a avé o credinţă, şi am puté asemăna viaţa cu o prăpastie, pe care o trecem fiind susţinuţĭ de o balanţă, ale căreĭ estremităţĭ sĕ chĭamă: *credinţă*, *speranţă*. Nimenĭ aşadară, copiiĭ meĭ, n'are dreptul de-a

atinge credințele religióse ale altuia, fie acesta adoratorul sóreluĭ, al luneĭ saŭ al unuĭ simplu chip cĭoplit.

Obicĭnuiți-vĕ a considera orĭ-ce religiune ca un sprijin sacru, pe care generațiunĭ întregĭ l'aŭ moștenit din tată în fiŭ. Avênd preotul un caracter religios, voĭ ĭĭ datorați stimă și considerațiune, de orĭ-ce biserică s'ar ținé el.

Dacă s'ar întêmpla să întêlniți vre unul, care nu'și împlinesce datoriile sale — și s'ar puté întêmpla acésta, copiiĭ meĭ, căcĭ datoria pentru omul, care pregătesce pe alțiĭ, devine grozav de prăpăstiósă, și câte-odată picĭorul lunecă; — dacă întâlniți pe vre-unul ca acesta, nu ziceți: religiunea e rea, ci ziceți: este un spirit debil. Compătimiți'l; nu'l condamnați.

Presupun, că sciți cu toții, ce purtare trebue să aveți în biserică, căcĭ altfel maĭ bine ar fĭ să rĕmâneți acasă, unde nu scandalisați pe nimenĭ.

Cu acelașĭ respect trebue să întrați în orĭ-ce locaș consacrat luĭ Dumnedeŭ, și să vĕ supuneți, pe cât sĕ póte, la datinele, ce vedeți că sĕ folosesc acolo: să vĕ sculați, când sĕ scólă toți, să îngenunchĭați, saŭ cel puțin să rĕmâneți în picĭóre cu respect, când vedeți pe alțiĭ îngenunchind.

Aceste sûnt semnele esterióre, independente de dogme, care formézĕ, așa dicênd, ceremonialul religiunilor.

La noĭ și la catolicĭ, precum și la cele maĭ multe secte protestante, ómenĭ îșĭ descoper capul în casa luĭ Dumnedeŭ.

La Israeliți din contră ómenĭ staŭ cu pĕlăria pe cap, și acelașĭ obiceiŭ esistă la o sectă protestantă, la *quakerĭ*. Mohamedanĭ vĕ vor face să vĕ scóteți încălțămintea și să încălțați pantofĭ, pentru a nu murdărí moscheele lor cu praf necurat.

In fine orĭ-cât de stranie ar puté să ni sĕ pară o datină saŭ alta religiósă, ar fĭ fórte nepotrivit, să o criticați saŭ să rîdeți de ea înaintea uneĭ persóne din aceea țĕră saŭ de aceea religiune, căcĭ în modul acesta fiecare ar puté să mĕsure cu aceeașĭ mĕsură.

Adaug, că ațĭ da o dovadă de prostie și de rea crescere, căcĭ cea maĭ mare parte din obiceiurile usitate în ceremoniile religióse îșĭ trag originea din cea maĭ adâncă anticitate, și sûnt ca un fir nevĕdut, care a unit pe ómenĭ în decursul secolilor. Vĕ voiŭ cita de pildă banul ce'l punem în sicriŭ, și care nu este altceva, decât obolul luĭ Caron.*) Vinul, pe care îl vĕrsăm pe morminte, și coliva le aflăm în scrierile luĭ Omer și luĭ Virgil.

*) In mythologia greco-romană *Caron* era bĕtrânul luntraș, care trecea sufletele celor rĕposați peste rîul Styx. Pentru acéstă slușbă fiecare umbră trebuia să-l dea câte un ban. Red.

Ómenĭ maĭ învĕțațĭ decât mine v'ar esplica formele simbolice ale botezuluĭ nostru și ale cununiilor nóstre.

Răpirea prefăcută a mireseĭ la țéră reproduce cu o fidelitate rară răpirea Sabinelor, și ací fac o mică parentesă, pentru ca să vĕ spun, că omul din popor, țĕranul este cel maĭ bun ajutor al învĕțatuluĭ, de óre-ce el este îngrijitorul fidel al tradițiunilor religióse celor maĭ vechĭ, al tradițiunilor de moravurĭ și de datine. In fine tot el este acela, care cu tóte invasiunile limbilor streine, păstrézĕ vechile proverbe, cuvintele pitorescĭ, precum și formele clasice ale uneĭ limbĭ primitive.

Revenind la formele religióse, Israeliții aŭ în cultul lor datine frumóse și mișcătóre, întocmaĭ ca pe timpul luĭ Moise.

Catoliciĭ aŭ asemenea obiceiurĭ, care datézĕ din cele dintâiŭ ḑile ale Creștinismuluĭ. Așa d. e. spălarea piciórelor sĕracilor, pe care o face însușĭ papa în Joia verde, spre aducere aminte de Isus Christos care a dat prin acésta învĕțăceilor sĕĭ prima lecțiune de umilință creștinéscă.

Cele maĭ multe popóre îșĭ împodobesc bisericile pentru a slăví divinitatea, tocmaĭ cum împodobim noĭ casa nóstră, când voim a primí cu demnitate pe un óspe. In bisericile din Spania sĕ vĕd madone îmbrăcate bogat și împodobite. Nu numaĭ că sûnt încărcate de bijuteriĭ frumóse, dar li sĕ așézĕ pĕrul în mod artistic, și li sĕ colorézĕ obrazul cu roșu. Lucrul acesta póte păré ridicul, și cu tóte acestea ar fí o mare necuviință de a lua în rîs pe aceia, carĭ sûnt legațĭ de el printr'o credință nevinovată.

Protestanțiĭ sĕ închină între patru părețĭ golĭ, ḑicênd, că n'aŭ trebuință de tămâie, de făclíĭ și nicĭ de pompă pentru de a'șĭ înălța inima. Noĭ ne mărturisim pĕcatele la un preot, spre aducerea aminte de cele ḑise de Christos: „Cele ce le vețĭ ierta pe pământ, iertate vor fí și în cer.“ Protestanțiĭ și-aŭ ales de tribunal suprem pe judecătorul desăvêrșit a celor maĭ micĭ gândirĭ ale nóstre; eĭ îșĭ mărturisesc pĕcatele înaintea consciinței lor și sûnt maĭ aspri față de eĭ însiși, decât ar fí preotul, căruia ĭ-a încredințat Dumneḑeŭ să ierte pĕcatele aceluia, care sĕ pocăesce.

Preotul catolic n'are dreptul de a sĕ căsătorí, pentru că el sĕ consacră luĭ Dumneḑeŭ.

Preotul nostru și preotul protestant pot fí familiștĭ, pentru de a da esemple de virtuțĭ casnice, și pot lua ca ajutor o femeie la opera lor de caritate.

Sûnt datine opuse, după cum vedețĭ, care însă în tóte casurile aŭ scopurĭ bune.

Mai bine este prin urmare de a căuta totdéuna esplicațiunea saŭ originea lucrurilor, și nu de a le vorbí de rĕŭ, saŭ de a rîde de ele prostesce.

Nu sciți, cât de mult trebue să vĕ păziți de orĭ-ce critică religiósă.

Nu judecați despre un lucru, decât după ce ați căutat causa, și, deși veți găsí forme diferite în religiunĭ, veți vedé, că în fond ele purced tóte din acelĕșĭ sentimente: *Iubirea de Dumnedeŭ și silința de a face bine.*

Étă dar pentru ce orĭ-ce religiune, fie creștină, mosaică, mahomedană saŭ budhistă, are dreptul să pretindă respectul ómenilor.

Intr'una din ḑile întrebaĭ pe unul din voĭ, care este religiunea sa și-l vĕḑuĭ că-mĭ rĕspunde cu sfială, că sĕ ține de religiunea mosaică.

Copíiĭ meĭ! Incă odată vĕ spun: *tóte credințele sûut respectabile.* Sĕ află credincioșĭ rĕĭ; nu esistă însă credință rea.

Nu vĕ fie rușine nicĭ de Dumnedeul vostru, nicĭ de tatăl vostru și nicĭ de sĕrăcia vóstră.

Nu este decât rĕul, de care trebue să roșéscă omul și să fugă.

Intrebărĭ.

1. Ce putem ḑice de părințiĭ, carĭ îșĭ resfață copíiĭ?
2. Cum am puté împărți pe om, și cum desvoltaŭ ceĭ vechĭ în sistemul lor de educațiune fiecare din părțile ființeĭ omenescĭ?
3. Pentru ce este astădĭ educațiunea inimeĭ maĭ neîngrijită în școle?
4. Ce este respectul, și cuĭ îl datorăm maĭ întâiŭ?
5. Pentru ce trebue să respectăm orĭ-ce religiune, chiar și în formele sale esterióre?
6. Avem dreptul de a condamna pe un preot, care nu este la înălțimea chemăreĭ sale?
7. In ce bisericĭ rĕmân ómeniĭ cu pĕlăria pe cap?
8. Pentru ce am face rea impresiune, dacă am critica obiceiurile religióse?
9. Esplicați câte-va din aceste obiceiurĭ.
10. Ce observărĭ putem face asupra ómenilor dela țéră?
11. Ce a voit Isus Christos să ne învețe prin spălarea piciórelor?
12. Ce sĕ póte ḑice în genere despre tóte religiunile?

G.

Afacerile școlare în sinodul archidiecesan din Sibiiŭ.

Unul din obiectele cele mai importante, de care s'a ocupat sinodul bisericeĭ ort. orient. din Transilvania și în anul acesta, fiind școlele, ne permitem a presenta cetitorilor noștri următórea dare de sémă despre starea lor în anul expirat școl. $188^5/_6$, precum și despre hotărîrile luate în favorul lor în sesiunea, despre care e vorba

I. Școlele.

În întréga archidiecesă sûnt următórele *școle secundare*:

a) Gimnasiul (liceŭ) din Brașov cu opt clase, la care aŭ funcționat 12 profesorĭ și care a fost frequentat de 247 școlarĭ.

b) Gimnasiul de 4 clase *din Brad*, cu 7 profesorĭ și 77 de școlarĭ.

c) Școla reală dĭn Brașov cu 4 clase, cu 10 profesorĭ și cu 48 școlarĭ.

Școle speciale:

a) Școla pedagogică din Sibiiŭ, cu 7 profesorĭ și cu 79 școlarĭ.

b) Școla teologică din Sibiiŭ, cu 5 profesorĭ și cu 80 școlarĭ.

c) Școla comercială din Brașov cu 3 clase și cu 34 școlarĭ. Corpul didactic este comun cu al școleĭ reale.

Numĕrul *școlelor primare* din întréga archidiecesă e de 778, dintre carĭ 666 aŭ edificiĭ propriĭ, ĕră 156 închiriate.

Numĕrul învĕțătorilor aplicați la școlele primare a fost în an. școl. $188^5/_6$ de 897, dintre carĭ 389 definitivĭ și 517 provisorĭ; 272 cu pregătirĭ pedagogice, 198 cu cursurĭ teologice, ĕr' restul de 427 cu pregătirĭ de clase gimnasiale séŭ primare. *Salarele* primite de cătră învĕțătorĭ în a. școl. trecut aŭ fost in sumă de 155,916 fl. 80 cr.

Cultura poporuluĭ e mai favorabilă în *protopresbiteratul I. al Brașovuluĭ*, unde numĕrul celor ce sciŭ cetí și scrie sĕ urcă la 55%; mai nefavorabilă în protopopiatul *Târnaveĭ inferiore*, unde ceĭ ce sciŭ cetí și scrie abia fac 2%.

Suma tuturor copiilor, carĭ aŭ frequentat școla în anul școl. trecut, a fost de: 52,911 séŭ 67%. Mai mare a fost frequența în protopopiatul *Brașovulnĭ* I. (90%), mai mică în protopopiatul *Câmpenĭ*.

Grădinĭ de pomărit aŭ 473 de comune bisericescĭ, dintre carĭ 261 le cultivă și 212 nu le cultivă.

Întocmirĭ pentru gimnastică aŭ 274 comune bisericescĭ.

Afacerile școlare în sinodul archidiecesan din Sibiiŭ.

Unul din obiectele cele mai importante, de care s'a ocupat sinodul bisericeĭ ort. orient. din Transilvania și în anul acesta, fiind școlele, ne permitem a presenta cetitorilor noștri următórea dare de sémă despre starea lor în anul expirat școl. $188^5/_6$, precum și despre hotărîrile luate în favorul lor în sesiunea, despre care e vorba

I. Școlele.

În întréga archidiecesă sûnt următórele *școle secundare*:

a) Gimnasiul (liceŭ) din Brașov cu opt clase, la care aŭ funcționat 12 profesorĭ și care a fost frequentat de 247 școlarĭ.

b) Gimnasiul de 4 clase *din Brad*, cu 7 profesorĭ și 77 de școlarĭ.

c) Școla reală dĭn Brașov cu 4 clase, cu 10 profesorĭ și cu 48 școlarĭ.

Școle speciale:

a) Școla pedagogică din Sibiiŭ, cu 7 profesorĭ și cu 79 școlarĭ.

b) Școla teologică din Sibiiŭ, cu 5 profesorĭ și cu 80 școlarĭ.

c) Școla comercială din Brașov cu 3 clase și cu 34 școlarĭ. Corpul didactic este comun cu al școleĭ reale.

Numĕrul *școlelor primare* din întréga archidiecesă e de 778, dintre carĭ 666 aŭ edificiĭ propriĭ, ĕră 156 închiriate.

Numĕrul învĕțătorilor aplicați la școlele primare a fost în an. școl. $188^5/_6$ de 897, dintre carĭ 389 definitivĭ și 517 provisorĭ; 272 cu pregătirĭ pedagogice, 198 cu cursurĭ teologice, ĕr' restul de 427 cu pregătirĭ de clase gimnasiale séŭ primare. *Salarele* primite de cătră învĕțătorĭ în a. școl. trecut aŭ fost in sumă de 155,916 fl. 80 cr.

Cultura poporuluĭ e mai favorabilă în *protopresbiteratul I. al Brașovuluĭ*, unde numĕrul celor ce sciŭ cetí și scrie sĕ urcă la 55%; mai nefavorabilă în protopopiatul *Târnaveĭ inferiore*, unde ceĭ ce sciŭ cetí și scrie abia fac 2%.

Suma tuturor copiilor, carĭ aŭ frequentat școla în anul școl. trecut, a fost de: 52,911 séŭ 67%. Mai mare a fost frequența în protopopiatul *Brașovulnĭ* I. (90%), mai mică în protopopiatul *Câmpenĭ*.

Grădinĭ de pomărit aŭ 473 de comune bisericescĭ, dintre carĭ 261 le cultivă și 212 nu le cultivă.

Întocmirĭ pentru gimnastică aŭ 274 comune bisericescĭ.

consistoriul metropolitan va revení asupra acesteĭ cestiunĭ la timp oportun, sinodul decise, a sĕ însărcina consistoriul archidiecesan, ca să nu pérdă din vedere acest obiect momentos și despre eventualul resultat să raporteze proximuluĭ sinod. P.

Cântece de primăvară.*)

I

Bine-aĭ venit, bine-aĭ venit,
Frumósă primăvară,
Cu rațe viĭ, cu dulcĭ cântărĭ,
Cu-a florilor comóră!

Câmpiĭ și munțĭ și 'ntinsul ceriŭ
De noŭ reînviézĕ,
Și bietul suflet omenesc
De noŭ acum sperézĕ.

Un glas voios aud șoptind
In pieptu'mĭ și pe-afară:
„Bine-aĭ venit, bine-aĭ venit,
Frumósă primăvară!“

II.

„Vine primăvara, vine!....“
Blând vestesce-un glas din ceriurĭ,
Și pământul ér sĕ face
Scump tesaur de misterurĭ.

Pretutindenĭ e lumină,
Pretutindenĭ e viéță,
Și nimica nu maĭ geme
Sub poverile de ghiață.

Ca o inimă cernită
Fost-a firea până erĭ....
Ca un sîn plin de iubire
Adĭ sĕ légănă 'n plăceriĭ.

III.

„Vine primăvara, vine!....“
Prin vĕzduh s'a auḑit
Și de sub zăpada albă
Dulcĭ ființe s'aŭ ivit.

Ghiocĕĭ cu trupul gingaș,
Brebenĕĭ și toporașĭ
Și voióse viorele
Deschid ochiĭ drăgălașĭ.

Ca o mamă tinerică
Lunca veselă zimbesce,
Și-un covor de érbă verde
Copilașilor gătesce.

IV.

Cântă, cântă păsĕrică
Sus pe ramura 'negrită,
Căcĭ de-a primăvereĭ rață
Simte'și inima 'ncălḑită.

Mândre visurĭ de iubire
Ea de noŭ acum scornesce,
Și cântarea-ĭ tot maĭ tare,
Tot maĭ dulce isvoresce.

Și cum cântă, ca prin farmec
Tóte 'n giuru-ĭ sĕ trezesc...
Mugurĭ fragedĭ dintr'odată
Ramura împodobesc.

V.

Ce vĕd, ce vĕd!... Un noŭ omĕt
Căḑut-a astă nópte,
Dar totuș nu-ĭ, căcĭ peste tot
S'aud voióse șópte.

Să fie óre vre un vis,
Ce-ades ne amăgesce
Și 'n sînul blândeĭ primăverĭ
De iernă ne amintesce?...

Nu-ĭ vis, nu-ĭ vis, căcĭ iat'acum
Adie-o bóre lină...
Parfumurĭ scumpe ne trimit
Cireșiĭ din grădină.

VI.

Vino mândră, vino dragă,
Colo 'n codrul înverḑit,
Vin', căcĭ timpul de iubire
Ér în lume a sosit.

Moĭ covóre blânda fire
Pentru noĭ pe jos a 'ntins,
Și 'ntr'un cort măreț și vesel
Vechiĭ arborĭ a cuprins.

Pe cărarea tăinuită
Noĭ încet ne-om depărta,
Mândre rațe furișate
Fruntea-ți vor încorona!

A. Bârseanu.

*) Publicate maĭ înțâiŭ în »Familia« din 1885.

Bibliografie.

1. **Stupăritul** întocmit cu deosebire pentru popor, pentru începetorĭ și pentru toțĭ iubitorĭ de acest ram al economieĭ, de *Constantin Dimian*, preot în Brețcu. Brașov 1887. tip. Alexi. Un vol. în 8° cu 154 pag. Prețul 80 cr. — Abonenților din anul trecut aĭ fóeĭ nóstre le este bine cunoscută scrierea părinteluĭ Dimian. Dintr'ênsa aŭ apărut în acéstă fóie un-spre-ḑece capitolĭ. Va să ḑică, cu totuluĭ tot nouĕ le vor fĭ următórele părțĭ: Cap. XII (pregătirĭ de ernat); cap. XIII (ernatul); cap. XIV (mierea); cap. XV (cleiul albinelor); cap. XVI (calendarul stuparuluĭ pentru cele douĕ-spre-ḑece lunĭ ale anuluĭ), și în fine cuvêntul de încheere, pe care autorul îl adreséză cătră cetitorĭĭ cărțiĭ sale. Atragem încă odată atențiunea cetitorilor noștri asupra acesteĭ folositóre scrieri, care cuprinde învățăturile de lipsă asupra unuĭ ram al economieĭ așa de însemnat și totodată așa de interesant, ca albinăritul. Pe lângă alte însușirĭ favorabile, cartea părinteluĭ Dimian are și pe aceea de a fĭ scrisă într'un stil ușor de înțeles pentru orĭ și care cărturar român.

2. **Istoria Ungarieĭ** în legătură cu istoria universală pentru școlele poporale, de *Silvestru Moldovan*, profesor. Brașov, editura luĭ H. Zeidner, 1887. O cărticică în 8° mic, cu 66 pagine. Prețul 26 cr. — Ca să putem vedé, care a fost punctul de mânecare al d-luĭ S. Moldovan la alcătuirea acestuĭ manual, reproducem următórele rênduri, ce sĕ află în fruntea cărticeleĭ, despre care e vorba:

„Planul ministerial pentru școlele poporale definesce pe scurt scopul învățământuluĭ istoric în școlele poporale astfel: Învățătorul să nizuiască a desvolta și a propaga în spiritul băieților încrederea în providența dumnedeéscă și recunoscința față de ea, apoĭ iubirea adevĕruluĭ și a virtuțiĭ, și desprețuirea și încunjurarea pĕcatuluĭ; maĭ departe să deștepte în el iubirea înflăcărată pentru patrie și națiune, și cinstire și supunere față de legĭ. — In modul acesta învățământul istoric, pe lângă aceea, că desvóltă mintea și inteligența băieților, le nobilitéză inima și propagă simțul moral în cele maĭ largĭ cercurĭ. Conform acestuĭ scop al învățământuluĭ istoric am întocmit cărticica de față. Critica îmĭ va spune, că ceea-ce am făcut, bine am făcut orĭ rĕŭ; în orĭ-ce cas nizuința mea a fost să daŭ băieților o carte bună și folositóre. — Pentru învățătorĭ maĭ observ, că atât planul ministerial, cât și normativul archidiecesan pretind, ca istoria să sĕ predeie ca obiect de sine stătător în anul al V-lea și al VI-lea. Prin urmare cărticica este făcută pentru acești doĭ anĭ, și anume învățătorĭĭ aŭ să predeie în anul al V-lea biografiile (séŭ o parte din ele) care sûnt tóte de sine stătătóre și rotunḑite, și sûnt tipărite cu tipar maĭ mare, ér în anul al VI-lea vor preda istoria în șir cronologic, repetind, sĕ înțelege, biografiile, ce le-aŭ percurs în anul al V-lea.“

Așadară *metodul*, pe care l'a avut în vedere d-l S. Moldovan la compunerea manualuluĭ sĕŭ de istorie, singurul metod potrivit

pentru propunerea istorieĭ în ṣcólele primare, este *cel biografic.* Copiluluĭ, care încă nu este în stare a înțelege complicațiunile interne ale deosebitelor evenimente, i sĕ înfățișézĕ figurile cele marĭ, istorice din deosebite timpurĭ, ca astfel pe de o parte să aibă nisce puncte de purcedere, împrejurul cărora să pótă grupa diferitele evenimente, érĕ pe de altă parte prin înfățișarea vieții bărbaților celor marĭ aĭ timpurilor trecute să i sĕ înlesnéscă ficsarea uneĭ liniĭ de conduită pentru viața sa ulterióră, să i sĕ ajute la formarea caracteruluĭ și să sĕ desvólte într'ênsul sentimentul de patriotism. — Să vedem acum, cum i-a succes d-luĭ S. Moldovan tractarea materialuluĭ istoric pentru ṣcóla primară după metodul în cestiune, să vedem, décă dênsul a fost destul de dibaciŭ la alegerea momentelor de căpetenie din imensul material, ce-ĭ sta la dispositiune? Înainte însă de a cita deosebitele biografiĭ, pe care d-l Moldovan le-a schițat*) în manualul sĕŭ, și împrejurul cărora a grupat evenimentele istorice, trebue să amintesc, că greutatea alcătuireĭ unuĭ asemenea manual constă tocmaĭ în alegerea biografiilor, în alegerea acelor personage istorice, a căror viață să pótă serví ca învĕțătură copíilor. Din *istoria universală* cărticica d luĭ Moldovan cuprinde următórele biografiĭ: Cir, Licurg, Solon, Leonida, Alecsandru cel Mare, Marcu Atiliu Regul, Luciu Domițiu Nero, Marcu Ulpiu Traian, Atila, Carol cel Mare, Gottfried de Bouillon, Rudolf de Habsburg, infantele Henric Corăbierul, Cristofor Columb, Frideric cel Mare și Napoleon Bonaparte; érĕ din *istoria patrieĭ*: Árpád, Stefan cel Sfânt, Géza II, Béla IV, Ludovic cel Mare, Ión Corvin Huniade, Mateiŭ Corvin, Ludovic II, Nicolae Zrinyi, Sigismund Bátori, Gabriil Bethlen, Sava Brancovicĭ, Petru Szapáry, Maria Teresia, Iosif II, Stefan Széchenyi și Andreiŭ baron de Șaguna. După cum vedem, maĭ tóte timpurile sûnt representate în aceste biografiĭ, atât în ceea-ce privesce istoria universală, cât și în ceea-ce privesce istoria patrieĭ. Póte va întreba cine-va, cum de un Themistocle, un Aristide, un Pericle, un Pelopida, un Epaminonda din istoria Greciĭor; un Horațiu Cocle, un Muciu Scevola, un Camil, un Manliu, un Fabriciŭ, un Duiliu ș. a. din istoria Romanilor; un Teodoric, un Alfred (din Anglia), un papă ca Grigoriu VII, un Wilhelm Tell, un Ión Huss, din istoria medie; un Wallenstein, un Cromwell, un Washington, un Franklin din istoria nouă, nu sûnt nicĭ măcar pomeniți în manualul, despre care e vorba. Rĕspunsul e, că într'un asemenea manual nu sĕ póte tracta, după cum am pomenit și maĭ sus, întrégă istoria, ci numaĭ momente din istorie, căcĭ pentru un curs complet din istorie nu aflăm în ṣcólele poporale nici timpul de lipsă, nicĭ înțelegerea de lipsă (înțelegem din partea învĕțăceilor). — Ceea-ce s'ar puté numí un defect al manualuluĭ despre care e vorba, este, că afară de Maria Teresia (care represintă maĭ mult un caracter bărbătesc, decât femeesc) nu sĕ află nicĭ o biografie, în care să sĕ arĕte *rolul femeeĭ*

*) Ḍicem anume »schițat,« pentru-că o tractare completă într'un manual menit pentru ṣcóla poporală este cu neputință.

în societatea omenéscă și principalele virtuți ale unei femei, și acéstă lacună va fi cu atât mai simțită, căci cartea d-luĭ S. Moldovan de bună sémă sĕ va folosí și în școlele de fetițe, unde este neapĕrat de lipsă să sĕ audă numele și să sĕ vorbéscă despre faptele unei Penelope, unei Cloeliĭ, unei Corneliĭ, unei Iónа d'Arc etc. Aicea învĕțătorul trebue să-și ajute singur, adăugênd icĭ-colea, ce i sĕ va părĕ de lipsă, ceea-ce de altfel trebue să facă la fiecare studiŭ, până când d-l Moldovan la o nouă edițiune a cărticeleĭ sale va delătura acéstă lacună.*) — În ceea ce privesce *esactitatea datelor istorice*. trebue să observ, că autorul manualuluĭ în cestiune în două-treĭ locurĭ, voind a fi mai scurt, sĕ abate în câtva dela adevĕrul istoric, ceea-ce cine-va ar puté să o socotéscă de o greșélă. Așa d. e. la pag. 41 sĕ dice: „Corăbierul Magelhaen trecŭ pe la sudul Americeĭ în oceanul pacific și sosì în India,“ pe când este cunoscut, că Magellan a fost rănit și a murit pe insulele philipine. De asemenea la pag. 61 sĕ dice: „Absolutismul a ținut până în anul 1866, până după rĕsboiul, ce l'a avut împĕrăția austriacă cu Prușiĭ și cu Italieniĭ, și în care ea a suferit perdere,“ pe când în adevĕr absolutismul s'a delăturat prin diploma din Octombre 1860. Tot astfel nu este esact, séŭ cel puțin nu este lămurit pasagiul dela pag. 28: „Fiind la Făgăraș poporațiunea numĕrósă, un principe Basarab cu numele Radu-Negru *trecŭ munțiĭ dincolo de Olt* și întemeià, în anul 1210, principatul Muntenia.“ — *Stilul* întrebuințat în manualul d-luĭ Moldovan este potrivit graduluĭ de pricepere al școlarilor, pentru carĭ este destinat acest manual. Cu tóte acestea sĕ găsesc unele espresiunĭ scăpate din condeiŭ, care nu le credem corecte, și care am dorí să fie îndreptate. Așa d. e. la pag. 19 sĕ dice: „*Cei* 7 căpeteniĭ;“ la pag. 15 „Sĕ botezà și el *pe* legea creștinéscă,“ la pag. 22 „*Le legà la inimă*, ca să păstreze religiunea creștină.“ De asemenea ar trebuí modificate propositiunile: „Acum sĕ născù și fómete prin țară și ómeniĭ, carĭ n'aŭ fost uciși de Tătarĭ, murirĕ de fóme“ (pag. 26, din causa înțelesuluĭ); „Spanioliĭ după mórtea luĭ Columb aŭ descoperit întreg uscatul Americeĭ și aŭ supus-o partea cea mai mare“ (pag. 41, din causa formeĭ); „Zrinyi cădù lovit de două glónțe și de o săgétă și tot asemenea cădură și oșteniĭ luĭ“ (pag. 45, din causa înțelesuluĭ), și „Maria Teresia îndată ce sĕ suì pe tronul părintesc, sĕ scularĕ în contra eĭ șepte domnitorĭ“ (pag. 52 din causa formeĭ). În sfĕrșit la o a doua edițiune ar trebuí îndreptate unele greșelĭ de tipar, ca d. e. la pag. 52 Gheorghe Rákoczy II în loc de Francisc Rákoczy II, la pag. 39 Soliman II, în loc de Soliman I etc. — Defectele acestea micĭ însă nu ne împedecă a numí cartea d-luĭ Moldovan o carte reușită și a o recomanda cu tótă căldura fraților învĕțătorĭ. Décă ne-am permis a face observările de mai sus. le-am făcut numaĭ pentru-că am vĕdut înaintea nóstră o carte bună, căcĭ cu o carte rea nu ne dam nicĭ pe departe ostenéla. ce ne-am simțit datorĭ să ne-o dăm cu cartea d-luĭ S. Moldovan

*) Peste tot învĕțătorul nu trebue să sĕ țină numaĭ de manual, ci este dator să consulte tóte isvórele, ce-ĭ staŭ la dispositinne, ca astfel să facă prelegerea sa cât sĕ póte mai cu viață.

3. George Lazar, revistă pentru educațiune și instrucțiune. Ese odată pe lună. Comitetul de redacțiune: *S. M Hulițâ* prim redactor, G. Constantinescu R., Ch. Ghibănescu, Gavr. Onișor, V. G. Diaconescu I. Apostolescu. Bârlad, tipografia asociațiuneĭ „Unirea.“ Abonamentul pe un an 8 leĭ (pentru elevii școlelor normale 4 leĭ), pentru Austro Ungaria 3 fl. — Scopul acesteĭ reviste, din care primul număr a eșit în 15 Aprilie a. c., este de a răspândí cunoscințele pedagogice între membri corpuluĭ didactic din România și a pune în legătură pe acești membri uniĭ cu alțiĭ. „Materiile didactice,“ dice un pasagiŭ din articolul introducĕtor, „metodele de predare ale diverselor obiecte de învĕțământ, reformele ce se fac în alte state pe terenul școleĭ, cu un cuvênt tot ceea-ce privesce instrucțiunea, va ocupa primul loc.... Articolele de educațiune fiind preferite, vom lăsa în acelașĭ timp loc liber și chestiunilor de curată sciință și literatură. Dar școla fiind obiectul principal asupra căruia vom insista, am crediut, că nu e titlu maĭ potrivit de dat acesteĭ reviste, decât „George Lazar“. — Cuprinsul N-ruluĭ 1 este: Cătră cetitorĭ (Redacțiunea); Necesitatea înființăreĭ uneĭ școlĭ secundare de fete în Bârlad, de Gh. Ghibănescu; Țĕranul și boerul român față cu politica ruséscă în secl. XVIII. de G. Constantinescu R.; Metodul și învĕțământul intuitiv, de E. Apostolescu; Buletin pedagogic; Bibliografie. — Dorim revisteĭ bârlădene, al căreĭ scop în partea cea maĭ mare este identic cu al nostru, cel maĭ deplin succes!

4 Catalog de cărți române și musică al librărieĭ *Nicolae I. Ciurcu* din Brașov. Brașov, tipografia Alexi. — Catalogul acesta de 48 pag. tipărite cu litere micĭ cuprinde partea cea maĭ mare din cărțile românescĭ maĭ de valóre din ultimele douĕ deceniĭ. Nu ne îndoim, că iubitoriĭ de literatură națională sĕ vor folosí de dênsul cât sĕ póte de des, cu atât maĭ vêrtos, că firma N. I. Ciurcu, deși încă tênĕră, s'a arĕtat ca una din cele maĭ solide firme românescĭ, în ceea-ce privesce comerciul de cărțĭ. B.

Diverse.

Ovațiune în onórea d-luĭ George Barițiu. Dumineca trecută (26 Aprilie v.) cu prilejul conferențeĭ electorale române din Sibiiu, s'a făcut o frumósă ovațiune bĕtrânuluĭ și meritatuluĭ publicist George Barițiu, care a împlinit 50 anĭ, de când a păsit maĭ întâiŭ pe terenul activitățiĭ publice. Sĕ întocmì un banchet, la care luară parte peste 130 persóne. Inainte de începerea banchetuluĭ sĕ predară venerabilului iubilar prin d-l dr. Vasile Lucaciŭ, preot în Sisescĭ, un album de subscrierĭ, o pénă de aur, dăruită de damele române din Buda-Pesta, și un libel cu suma de 2400 fl., cu carĭ să sĕ înlesnéscă la publicarea scrierilor sale încă netipărite. Iubilarul rĕspunse emoționat printr'o frumósă vorbire, în care promise, că va publica scrierile sale, cu condițiune însă, că să nu maĭ aibă de-a face de loc cu politica militantă.

Limba latină în școlele reale. Ministrul de culte și instrucțiune prevede prin hârtia sa de sub Nr. 8296 din anul curent propunerea limbeĭ latine în școlele reale de stat pentru-ca absolvenții școlelor reale să pótă și eĭ cerceta cursurĭ universitare. Cursul pentru învĕțarea limbeĭ latine va dura patru anĭ, avênd a sĕ propune în anul I. în câte 4 óre, în celalalțĭ 3 anĭ în câte 3 óre pe sĕptĕmână. La capĕtul fie-căruia an școlar are a sĕ depune esamen. Profesoriĭ estraordinarĭ (însă cualificațĭ) pentru limba latină aŭ un salar anual de 800 fl. în provincie, éră în capitală de 900 fl. Propunerea limbeĭ latine sĕ va începe cu școvia, Timianul școlar viitor în școlele reale din Pesta, Pojun, Seghedin, Cașóra, Arad, Cincĭ-biserică, Șopron și Oradia-mare.

Invĕțămêntul primar în România. Ministerul instrucțiuniĭ publice din *România* a început tipărirea *statisticeĭ învĕțămêntuluĭ primar* pe anul 1885—86, la care aŭ lucrat d-niĭ inspectorĭ Mihăilescu și Palade. Astădĭ scim, dice unul din principalele jurnale bucurescene, că în țară sûnt 2669 de școlĭ primare rurale (210 de băeți, 203 de fete și 2256 mixte), dintre carĭ 2095 sûnt întreținute de stat (1168 de gradul I și 927 de gradul II), ér' 574 sûnt întreținute de comune și județe. Județele cele maĭ bogate în școle sûnt: Ilfovul (155), Doljiul (150), Ialomița (124), Teleormanul (122), Argeșul (121), Vlașca (110) și Gorjiul (109), Județele cele maĭ sĕrace sûnt: Vasluiul (48), Romanul (49), Dorohoiul (50), Putna (52), Fălciul (55), Tulcea (58) și Sucéva (59), — După studiile făcute, *învĕțătoriĭ rurali din România* sĕ grupézĕ astfel: 1289 absolvenți normaliștĭ; 432 absolvenți de seminar cu 4 clase; 142 absolvenți de clasele primare; 127 cu câte-va clase normale; 89 absolvenți de gimnasiŭ; 75 cu maĭ mult de 4 clase seminariale; 63 cu câte-va clase gimnasiale; 38 cu câte-va clase seminariale; 33 cu maĭ mult de 4 clase liceale; 24 n'aŭ presentat certificatele. — Invĕțătórele sĕ grupézĕ astfel: 135 cu școlă primară; 91 cu câte-va clase secundare; 85 absolvente de școle centrale; 51 absolvente ale Asiluluĭ Elena-Dómna; 28 absolvente de școle profesionale; 7 cu câte-va clase centrale; 4 n'aŭ presentat certificatele.

Școlele chinezescĭ. In „istoria pedagogieĭ în biografiĭ“ de R. Niedergesäss aflăm următórea notiță despre modul, cum sûnt întocmite școlele chinezescĭ: Intocmirea școlelor chinezescĭ este fórte simplă. Invĕțătorul primesce o masă și un scaun pentru sine, și fiecare școlar este dator a'șĭ aduce masa sa și scaunul sĕŭ. Cărțile și le procură fiecare pentru sine, de asemenea hârtia, tușul și penelul pentru scris — Primirea în școlă este împreunată cu o ceremonie serbătorescă. Anume, în fiecare școlă sĕ află un mic altar consfințit luĭ Confucius și luĭ Vunciongya, carele este ținut de deul sciințelor. La acest altar aduce maĭ întâiŭ învĕțătorul jertfă și sĕ rógă pentru sprijinul acestor persóne sfinte, ca sub ocrotirea lor școla să înainteze și să iasă dintr'ênsa ómenĭ renumițĭ. După aceea îșĭ arată veneratiunea lor școlarĭ, ardênd tămâie și făcênd mĕtăniĭ înaintea altaruluĭ, prin ceea-ce cred eĭ că'șĭ pot câștiga protecțiunea deităților adorate. Cu prilejul acesta co-

piilor li se dă nume nouĕ. Numele de până acuma, „numele de lapte,“ nu se mai întrebuinţéză, şi copilul începe a fi numit cu numele de şcólă. Asemenea schimbări de nume se întêmplă la tinerii Chinezi de mai de multe ori, d. e. când obţin cel dintâiu grad, când se căsătoresc, etc. De câte ori vin copíii la şcólă, se închină cătră altar şi cătră învĕţător, şi apoi se aşéză la locurile lor. — Invĕţătorul nu are numai a învĕţa, cí şi a cresce pe şcolarii séi. El trebue să-i înveţe a se purta bine, să le facă cunoscute regulile bunei cuviinţe şi ale complesanţei. . . . Metoda, după care se învaţă *cetirea*, este următórea: Invĕţătorul deschide cartea, şi nicí una, nicí două, începe să cetéscă. Şcolarii, cari toţi aŭ cărţile înaintea lor, dic după învĕţător cuvênt de cuvênt, uitându-se cu băgare de sémă în carte, şi urmărind cuvintele cu degetul arătător. După-ce se cetesce un rênd, se repetéză de atâtea-ori, până când şcolarul a băgat de sémă, cum se rostesce fiecare semn, şi póte cetí rêndul fără ajutorul învĕţătoruluí. Ce s'a cetit, se învaţa acuma de rost. Fiecare rostesce cu glas mare cuvintele cetite de atâtea ori, până când le scie cum se cade. Când este gata, se duce la învĕţător, pune cartea pe masa acestuia, se 'ntórce cu spatele spre el, şi'şi spune lecţiunea. După aceea învĕţătorul cetesce rêndul următor şi urméză aşa mai departe, până când şcolarii învaţă de-a rostul întrégă cartea, — Afară de cetit se mai învaţă în şcólele elementare numai şi numai *scrisul*. Şcolarii primesc dela învĕţător modele, la început numai cu semnele cele mai simple, până când încetul cu încetul se deprind a face şi altele mai complicate. Modelele acestea se pun sub hârtia, pe care şcolarul are a desemna în tocmai cu penelul semnele, ce se véd dedesupt. Semnele acestea se véd fórte bine, de óre-ce sûnt făcute cu tuş fórte negru, şi hârtia este de tot subţire şi transparentă. Exerciţiul acesta se urméză până atunci, până când şcolarul a câştigat óre-care desteritate, aşa, că de aicí înainte póte scrie cu mâna liberă. B.

Posta Redacţiuneí.

D-luí T. P. Rĕşinarí. Ne vom permite a Vĕ rĕspunde în epistolă particulară.

D-luí I. F. Alba-Iulia. Cererea D-Vóstre s'a predat administraţiuneí acesteí foí.

D-luí Gh. J. Bârlad. Pentru D Vóstră se concede în mod escepţional.

Bibl. Soc. p. cultura şi lit. rom. în Bucovina. Numerií ceruţi s'aŭ trimis.

Domnií, cari aŭ binevoit a opri primií doí numerí, considerându-se ca abonaţi, sûnt rugaţi a trimite preţul abonamentuluí. — Totodată restanţierií din anul trecut sûnt rugaţi a se achita cât mai în grabă de datoria, ce o aŭ faţă de noí.

Administraţiunea.

Proprietară: »Reuniunea învĕţătorilor rom. gr. or. din Districtul al X., Braşov«
Tipografia Alexi, Braşov